

Pedagogisch werkplan de morgenster zutphen

Vanuit gedeelde zorg
en wederzijds vertrouwen
met ritme en rust
in vreugde en warmte
de ander laten zijn
laten groeien
laten worden

Stichting De Morgenster Zutphen

Afbeelding voorblad: © Eentje van Margo

Versie juli 2026

Inhoudsopgave

Over De Morgenster	7
Pedagogische visie en handelen.....	8
Ritme en regelmaat	8
Herhaling	9
Nabootsing	9
Het vrije spel.....	9
Eigenheid van het kind	10
De vier pedagogische doelen uit de Wet Innovatie en Kinderopvang en interactievaardigheden	12
Het bieden van fysieke en emotionele veiligheid	12
Ontwikkelen van persoonlijke competenties	12
Ontwikkelen van sociale competenties.....	13
Stimuleren van socialisatie van kinderen	13
Samenwerking met ouders	13
Interactievaardigheden	14
Op de groep.....	16
De Sterrengroep	16
De Maangroep.....	16
De Zonnegroep.....	16
Stabiliteit op de groep	17
Praktische informatie	18
Wenbeleid intern en extern	18
Vier-ogenprincipe	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
Drie-uurs regeling.....	19
Opendeurenbeleid	19
Vaste gezichtencriterium	19
Verlaten van de stamgroepruimte	20
Oudercommissie.....	20
Klachtenregeling.....	20
Extra dagen en ruildagen.....	20
Overlijden	20
De ontwikkeling van het kind	21
Kindvolgsysteem.....	21
Mentorschap	21

Bijzonderheden in de ontwikkeling van het kind	21
Warme overdracht naar de basisschool.....	21
Samenwerking met ouders en andere opvoedpartners	22
Pedagogisch professionals, stagiaires en vrijwilligers	23
Vrijwilligers	23
Stagiaires	23
3F taaleis en VOG	23
Babyopleiding.....	23
Opleidingsplan.....	23
Pedagogisch beleidsmedewerker -en coach	24
Geen formatieve inzet vrijwilligers en stagiaires	24
Veiligheid en gezondheid	25
Meldcode kindermishandeling en huiselijk geweld	25
Meld overleg en aangifteplicht	25
Ziekte bij kinderen.....	25
Afscheid nemen.....	26
Zelfstandig slapen.....	26
Borstvoeding of uit fles drinken	26
Vaccinatie	27
EHBO en BHV.....	27
AVG	27
Beleid Veiligheid en gezondheid	27
Bijlage 1 – Zintuigen en hechten	28

Voorwoord

Dit is het pedagogisch beleidsplan van Stichting De Morgenster, antroposofisch kinderdagverblijf in Zutphen. In dit beleidsplan wordt beschreven volgens welke pedagogische uitgangspunten er op De Morgenster wordt gewerkt. Er wordt informatie gegeven over de visie en missie, de pedagogische visie vanuit het antroposofisch gedachtengoed, het beschrijft hoe het er op de Sterren-, Maan- en Zonnegroep aan toe gaat maar ook wat onze gedachtes zijn over de ontwikkeling van het kind. Ook wordt er beschreven hoe er wordt omgegaan met de veiligheid en gezondheid van kinderen en medewerkers.

Dit plan ondersteunt in het stellen van kaders in het pedagogisch handelen en draagt bij aan de kwaliteit en professionaliteit van de opvang van de kinderen en pedagogisch professionals op de Morgenster. Het helpt ons richting te geven en dient een toepasbaar en handzaam stuk te zijn dat wordt uitgedragen door alle pedagogisch professionals en medewerkers. Het is een levend werkdocument waarin wordt bijgeschaafd en toegevoegd wat voor ons van pedagogische waarde is.

Missie en visie

Antroposofisch kinderdagverblijf de Morgenster biedt kwalitatieve kinderopvang in een veilige en uitnodigende omgeving voor kinderen in de leeftijd van drie maanden tot vier jaar. De antroposofie vormt het hart van onze pedagogiek. Wij houden rekening met de ontwikkelingsfasen van het kind zodat elk kind vrij en in eigenheid, mag spelen, ontdekken en kan groeien. Elk kind wordt met plezier en liefdevolle aandacht omringt, met warmte verzorgd en uitgenodigd om stappen te zetten in de eigen ontwikkeling. Wij werken met vaste ritmes, liedjes en gebaren omdat dit de kinderen herkenning, houvast en vertrouwen geeft. Spelmateriaal is eenvoudig en van natuurlijke materialen zodat de verbeelding van kinderen hier hun eigen invulling aan kan geven. Onze voeding is biologisch en voedzaam. Op de Morgenster mogen kinderen zich ontwikkelen tot mensen die hun unieke bijdrage aan deze wereld kunnen geven.

Over De Morgenster

In Zutphen bestaat al lang een antroposofische peutergroep. Deze heeft in 1996 als stichting de naam “De Morgenster” gekregen, naar een bloem die zich opent in de ochtend en weer sluit in de middag. Eind 2001 startte het kinderdagverblijf met een verticale groep en was het kindcentrum een feit. Door veranderingen in het beleid van de overheid werd de subsidie voor peuterspeelzalen stopgezet en werd de peutergroep bij het kinderdagverblijf gevoegd. De peuterspeelzaal is toen omgevormd, zonder zijn eigenheid te verliezen, tot peutergroep.

Stichting De Morgenster heeft in Zutphen drie locaties. Locatie centrum huisvest zich in de oude Mariaschool in de binnenstad van Zutphen. In deze sfeervolle, huiselijke en omhullende omgeving verzorgen wij kinderen van 0 tot 4 jaar. De Morgenster bestaat uit drie groepen: de Sterrengroep (een horizontale groep voor kinderen van 0 tot 2,5 jaar), de Maangroep (een verticale groep voor kinderen van 0 tot 4 jaar) en de Zonnegroep (een peutergroep voor kinderen van 2,5 tot 4 jaar).

Peutergroep De Morgenzon bevindt zich in vrijeschool De Zonnewende en peutergroep De Morgendauw in vrijeschool De Berkel.

Pedagogische visie en handelen

Op De Morgenster vormt het antroposofische mens en wereldbeeld de basis van waaruit er gewerkt wordt, met de kinderen en met elkaar. De grondlegger van de antroposofie is Rudolf Steiner (1861-1925). Uit de antroposofie is een krachtige pedagogische stroming ontstaan, die onder andere heeft geleid tot de groei en bloei van vrijeschoolonderwijs over de hele wereld. Uitgangspunt daarbij is het inzicht dat ieder kind een geestelijke oorsprong heeft en met een bepaalde intentie vanuit die geestelijke wereld op aarde is gekomen. Hoewel die geestelijke intentie voor ons als opvoeders niet direct zichtbaar is vormt dit wel de grondhouding waarmee wij naar het kind kijken: een nieuwsgierigheid om te weten 'wie ben jij?' en 'waar wil jij naar toe?'. Dit schept een blik van verwondering en interesse waarmee wij kijken naar het kind.

De antroposofie heeft een duidelijke ontwikkelingspsychologie, die zich kenmerkt door ontwikkelingsfasen van steeds 7 jaar. Iedere fase gaat een kind globaal door dezelfde ontwikkelingen heen op het gebied van lichaam, ziel en geest.

De eerste zeven jaar is het kind bezig met verder opbouwen en uitvoeren van zijn fysieke lichaam. De organen zijn aan het begin van zijn leven nog niet volgroeid, de voltooiing hiervan vindt plaats in de eerste 7 jaar. Je kunt zeker de eerste drie jaar met verwondering zien hoeveel fysieke groei en ontwikkeling er plaatsvindt bij het jonge kind. Het gaat er in deze eerste jaren om dat het kind echt 'op aarde' mag komen, thuiskomt in zijn lichaam en zich vanuit een veilige emotionele hechting kan gaan verbinden met de wereld om hem heen. Als pedagogisch medewerkers bij De Morgenster bieden wij de voorwaarden om deze ontwikkeling door te maken. Een aantal praktische voorwaarden vanuit deze antroposofische visie zijn: ritme en regelmaat, herhaling, nabootsing en vrij spel.

Ritme en regelmaat

Het jonge kind is nog geheel nieuw in de wereld, het kan de gebeurtenissen in de tijd en ruimte nog nauwelijks overzien. Ritme en regelmaat in de dag geeft houvast en vertrouwen en laat het kind tot in zijn lijf ervaren hoe het dag/week of jaarverloop eruitziet. Vanuit een rustige, consequente houding geven wij met aandacht alle terugkerende gewoontes vorm. Dit vormt de bedding voor het kind om in te stappen. Bij De Morgenster wordt het ritme van de dag vormgegeven aan de hand van steeds terugkerende activiteiten en overgangen: aan tafel brood kneden, fruit eten, de overgang naar het vrije spel, een moment in de kring, middagrust, buiten spelen. De overgangen worden begeleid door steeds dezelfde liedjes en versjes. De kinderen weten dan al wat er komen gaat. De beelden en bewegingen van de liedjes en versjes laten de kinderen dit ook echt ervaren. Het is dan geen 'denken' maar 'weten'. Hierdoor zakt het ritme van de dag ook echt in het lijf en dat biedt een gevoel van veiligheid en vertrouwen.

Ook het ritme van het jaar wordt beleefd, aan de hand van het leven met de seizoenen het

toeleven naar verschillende jaarfeesten. Hierdoor leert het kind het natuurlijke ritme van de aarde kennen en hoe de mens zich in dat ritme voegt.

Herhaling

Bij het jonge kind houden we de omgeving en onze handelingen steeds herkenbaar en voorspelbaar. De herhaling in ons handelen geeft het kind herkenning en biedt daarmee emotionele veiligheid. Ook in versjes en verhaaltjes die regelmatig worden verteld en gespeeld komen veel herhalingen voor. De vreugde die het jonge kind beleeft aan de herhaling wekt ook het vermogen om op eigen kracht ontwikkelingsstappen te kunnen gaan maken. Vanuit dit basisvertrouwen gaat het kind steeds meer (zelf) de wereld in.

Nabootsing

Alle jonge kinderen bootsen na wat ze in hun omgeving zien. Bij sommige kinderen is dat heel direct zichtbaar, bij andere kinderen vindt de nabootsing meer innerlijk plaats of komt het pas later tot uiting. Dat wat er in hun omgeving te zien en te horen is komt nog sterk binnen bij het jonge kind. Wordt er zacht gesproken of geschreeuwd? Liggen de spullen rondgeslingerd op de grond of heeft alles een vaste plek? Daarom vinden we het belangrijk dat de omgeving van het kind er rustig, natuurlijk en verzorgd uitziet. En ook in ons handelen en voelen willen we nabootsingswaardig zijn. We spreken met rustige en duidelijke stem naar de kinderen, we benaderen hen met interesse en betrokkenheid. En ook in ons handelen zijn we met aandacht betrokken bij wat we doen en hoe we het kind en zijn omgeving verzorgen.

Het vrije spel

Vanuit de antroposofische visie is vrij spelen een van de belangrijkste kernwaardes voor het jonge kind en 0 tot 7 jaar. Vrij spelen geeft kinderen de ruimte om zichzelf en de wereld te ontdekken vanuit vrijheid. Het wekt de fantasiekrachten en de creativiteit die het kind van nature heeft en wil inzetten. Vrij spelen gebeurt in eerste instantie nog veel vanuit de nabootsing. Het heel jonge kind doet wat hij de volwassenen om zich heen ziet doen. Daarom vinden veel kinderen het ook heerlijk om te vegen, boenen, afwassen of sorteren. Als de fantasie echt vrijkomt gaat het kind ook fantasiespel spelen, eerst vooral naast elkaar en later in de peuter/kleuterleeftijd meer met elkaar. Het speelgoed op de groepen is zo vormgegeven dat het de fantasie zoveel mogelijk prikkelt: het is niet 'af' maar geeft veel mogelijkheden, bijvoorbeeld: houten blokken, lappen, knijpers, poppen zonder expliciete gezichtsuitdrukking, kisten, stoeltjes die zowel trein als restaurant kunnen zijn.

Spelen is een serieuze bezigheid voor kinderen. Spelen is wat werken is voor de volwassene. Daarom krijgt het vrije spel ook alle ruimte tot ontwikkeling te komen in de ruimte binnen en buiten in de tuin. Als pedagogisch medewerkers grijpen we zo min mogelijk in op het spel. Waar ruzie ontstaat of een situatie niet veilig is helpen we de kinderen het spel weer om te buigen.

Eigenheid van het kind

Rudolf Steiner beschreef dat het belangrijk is dat een kind niet alleen in het doen of in het denken wordt aangesproken maar ook in het hart, daar waar het vrije spel onderdeel van is. Ontwikkelen vanuit hoofd, hart en handen is daarom een belangrijk uitgangspunt. Zoals eerder gezegd staat het antroposofisch mens- en wereldbeeld op de Morgenster centraal. In deze visie bestaat de mens uit lichaam, ziel en geest. Naast de aardse, zichtbare wereld is er ook een geestelijke, onzichtbare wereld. Ieder kind komt met voornemens en al ontwikkelde talenten op aarde. De taak van opvoeders, ouders en pedagogisch professionals is om de eigenheid van elk kind tot bloei te laten komen. Dat proberen wij door het kind goed te leren kennen en te begrijpen hoe het zich wil ontwikkelen. Wat laat het ons zien? Welke kwaliteiten, talenten en vragen draagt het in zich? Hoe kunnen wij het kind daarin begeleiden?

Voorwaarden scheppen voor ontwikkeling

De antroposofie zegt dat elk kind met een vraag en doel op aarde komt. Een plan dat bijdraagt aan zijn of haar unieke ontwikkeling. Om dit plan uitvoerbaar te maken is het van belang dat het kind in contact kan blijven met zichzelf en zijn eigen vermogens. Een omgeving waarin het lukt om dit plan tot ontwikkeling te laten komen is hiervoor noodzakelijk. Dat is dan de taak van de pedagogisch professionals. Een belangrijke voorwaarde is om de complexe wereld waarin het kind leeft af te stemmen op de behoefte en vermogens van hem of haar. Kinderen die overweldigd raken door de grote en te drukke en volle wereld hebben dan al hun krachten nodig om overeind te blijven. Volwassenen zijn voor hen noodzakelijk om hun wereld overzichtelijk, begrijpelijk, voorspelbaar en veilig te maken zodat er energie overblijft voor het vervullen van het eigen levensplan.

Zintuigen en hechten

Een kind kan zich alleen veilig en vol vertrouwen aan zijn ouders en andere opvoeders hechten, als het zich veilig en vol vertrouwen bij zichzelf voelt (Schoorel & Winters, 2025). Hechten aan de eigen lichamelijkeheid is een voorwaarde voor het hechten aan de wereld. Een jong kind leert zijn eigen lichaam kennen door middel van de lichaamsgerichte zintuigen: de tastzin, de levenszin, de bewegingszin, de eventwichtszin en de warmtezinn (zie bijlage). Deze zintuigen zijn een hulpmiddel waarmee een kind zijn eigen 'territorium op aarde', namelijk zijn eigen lichaam, leert kennen en gebruiken. Idealiter bevindt een kind zich in een staat waarin het niet te gespannen (overreageren) maar ook niet te ontspannen (overvallen) is. Dit heet de veilige zone. Op de Morgenster proberen wij deze veilige zone te bevorderen. Een kind is present en staat met aandacht en oplettendheid in het leven. Dit gaat samen met de gehechtheidsontwikkeling.

Gezonde voeding en producten

De Morgenster biedt biologische voeding aan zonder toegevoegd suiker en natuurlijke verzorgingsproducten zonder toevoegingen. Al het speelmateriaal, op een aantal uitzonderingen na, heeft een natuurlijke oorsprong en is veelal gemaakt van hout, stof,

bijenwas of wol. De ruimtes hebben allen een CO2-melder die aangeeft wanneer het zuurstofgehalte onvoldoende is. Op dat moment wordt er gelucht. Alle kinderen gaan meerdere keren per dag naar buiten (zeker drie keer) en spelen dan in onze groene en omheinde tuin.

De kinderen volgen het ritme van in- en uitademing. Dat wil zeggen dat momenten van spel en rust zich afwisselen. Slapen en rusten is daarom een verplicht onderdeel van de dag. De jongste kinderen volgen veelal het slaapritme van thuis. De oudere kinderen, waarbij een middagslaap geen vast onderdeel van de dag meer is, rusten op de Morgenster een half uur op een matrasje op de groep. Een dag op de Morgenster vraagt namelijk veel van de meeste kinderen. Rusten vormt een belangrijk onderdeel van het ontspannen aanwezig kunnen zijn op de groep. Kinderen hebben het nodig om prikkels af te bouwen om de dag gezond en ontspannen te kunnen vervolgen.

Om in goede en gezonde omstandigheden voor de kinderen te kunnen zorgen zijn de pedagogisch professionals zich bewust van hun eigen zelfzorg zoals voldoende rust en persoonlijke hygiëne.

De vier pedagogische doelen uit de Wet Innovatie en Kinderopvang en interactievaardigheden

Sinds 2005 verplicht de Wet Innovatie en Kinderopvang (Wet IKK) kinderopvangorganisaties om kwalitatieve kinderopvang te bieden. Om dit te kunnen realiseren liggen er vier pedagogische doelen aan ons pedagogisch handelen ten grondslag.

Het bieden van fysieke en emotionele veiligheid

Voor een goede ontwikkeling van kinderen is een fysiek veilige omgeving belangrijk. Dit wordt op de Morgenster op verschillende manieren gewaarborgd. Pedagogisch medewerkers dragen zorg voor de veiligheid van kinderen tijdens hun spel en weten wat zij moeten doen als een kind of medewerker zich bezeert. Zij volgen allen jaarlijks EHBO-trainingen gericht op kinderen. Ook is al het spelmateriaal veilig, schoon en niet kapot. De deuren hebben een deurstrip om vingers te beschermen, er zijn traphekjes, er zijn geen stopcontacten op lage hoogte en het voorraadhok met bijvoorbeeld schoonmaakmiddel is afgesloten.

In een emotioneel veilige omgeving durft een kind zichzelf te zijn en voelt het zich vrij om tot spel te komen. Pedagogisch professionals investeren in een positieve relatie met ouders. Daarnaast is er een duidelijk dag- (en jaar) ritme. Het dagelijks vaste ritme van in- en uitademing biedt de kinderen houvast. Er heerst een huiselijke en kalme sfeer en de groepen zijn met natuurlijke materialen en warme kleuren ingericht. We nemen kinderen serieus in emoties, in hun verhaal en wat zij ons laten zien, zowel verbaal al non-verbaal. Pedagogisch medewerkers zijn voorspelbaar en beschikbaar en handelen zo veel als mogelijk naar individuele behoeftes.

Op de groep hanteren wij het vaste-gezichtencriterium. De wet IKK heeft vastgesteld dat een baby onder de één jaar maximaal twee vaste gezichten per week mag zien. In de praktijk betekent dat één van de twee vaste pedagogisch medewerkers op de desbetreffende dag aanwezig moet zijn. Op de Morgenster is dit ook ons uitgangspunt. Daarbij wordt er gebruik gemaakt van een groep vaste invallers die bij de kinderen bekend zijn.

Ontwikkelen van persoonlijke competenties

Vanuit het antroposofisch mens- en wereldbeeld maakt een kind elke 7 jaar een ontwikkeling door. Voor het jonge kind, kinderen van 0 tot 7 jaar is nabootsing erg belangrijk. Daarom zijn de pedagogisch professionals zich constant bewust van de woorden, daden intenties achter de woorden die zij gebruiken. Het jonge kind is gevoelig voor de intenties en de innerlijke houding van de opvoeders. Het beweegt mee met de bewegingen die de opvoeder maakt en bootst ze vervolgens na.

Het ontwikkelen van persoonlijke competenties wordt op twee manieren onderscheiden: de

ontwikkeling van talenten en de ontwikkeling van identiteit. In de antroposofie noemen we die identiteitsontwikkeling de 'ik-ontwikkeling'. Deze 'ik-ontwikkeling' wordt gestimuleerd door in te spelen op wat kinderen laten zien in hun spel en vaardigheden. Wij haken in op dat wat een kind interessant vindt of waar hij of zij in gestimuleerd mag worden. Wij moedigen aan tot zelfredzaamheid als een kind daaraantoe is of stimuleren zindelijkheid als daar thuis en op de Morgenster interesse in wordt getoond.

Ontwikkelen van sociale competenties

Op de Morgenster worden de kinderen begeleid in de ontwikkeling van hun sociale competenties. Er wordt ondersteuning geboden in hoe zij gezonde relaties kunnen aangaan met zichzelf en een ander en hoe zij mogen geven en ontvangen. Wij leven voor in de omgang met anderen en ondersteunen hen in het oplossen van conflicten maar geven hun ook de ruimte om dit zelf te doen.

De momenten van het vrije spel biedt pedagogisch medewerkers de mogelijkheid om een kind te observeren. Hier wordt bijvoorbeeld begeleiding geboden in het stimuleren van samenspel of het vormgeven van individueel spel. Ook het samenzijn in de kring, het eten aan tafel en het vieren van de jaarfeesten zijn momenten van sociale interactie waarin kinderen leren hoe het is om zichzelf te zijn in en onderdeel van een groep.

Stimuleren van socialisatie van kinderen

Op de Morgenster leven wij voor hoe wij met elkaar omgaan. Op die manier krijgen kinderen het voorbeeld hoe respectvol met elkaar omgaan en volgens algemeen aanvaardbare normen en waarden eruitziet. Ook respect voor de omgeving, zowel binnen- als buitenruimte, is hier van belang. Pedagogisch professionals zijn zich bewust van hun houding en handelen. Voorleven geeft houvast. Als een kind zich veilig voelt zal het zich in vertrouwen kunnen overgeven en kan het ontspannen aanwezig zijn op de groep. Wat de pedagogisch professionals van binnen en van buiten ervaren en laten zien weerklinkt in hoe de kinderen zich vormen en voelen.

Samenwerking met ouders

De samenwerking tussen ouders en pedagogisch professionals in de kinderopvang is van invloed op de ontwikkeling van kinderen en is gericht op een veilige en stimulerende omgeving voor allebei. Ouders geven een deel van de opvoeding uit handen door de zorg voor het kind te delen en spreken hiermee vertrouwen uit. Doordat pedagogisch professionals en ouders zich met elkaar verbinden, wordt het welbevinden van het kind op de groep bevordert. De driehoek ouders, pedagogisch professionals en kind worden op verschillende momenten bevordert, namelijk door de dagelijkse overdracht tijdens haal- en brengmomenten, op tuindagen en jaarfeesten, tijdens tussentijdse oudergesprekken of overgangsgesprekken, op ouderavonden, in onze vierjaarlijkse nieuwsbrief en via de oudercommissie.

Interactievaardigheden

In de wet- en regelgeving staat dat kinderopvangorganisaties moeten werken met de interactievaardigheden. Deze zes interactievaardigheden zijn gegroepeerd in basale vaardigheden en educatieve vaardigheden. Zij versterken de emotionele veiligheid en persoonlijke- en sociale ontwikkeling van het kind.

- Sensitieve responsiviteit

De pedagogisch professional zet al haar zintuigen in met als doel het kind te begrijpen, non-verbaal en verbaal. Door deze afstemming op het kind, stemt de professional zich af op de behoeften van het kind en laat daarmee blijken dat zij beschikbaar is voor het kind (Eijgenraam, 2026).

- Respect voor autonomie

Autonomie betekent dat kinderen ruimte krijgen om, binnen de grenzen van mogelijkheden, eigen keuzes te maken, zelf dingen te proberen en zelfstandigheid te ontwikkelen. Kinderen wordt autonomie gegeven als zichtbaar is dat zij dit kunnen dragen maar ook als stimulatie om zelfvertrouwen te ontwikkelen.

- Structuren en grenzen stellen

Structuur en grenzen dragen bij aan het weten waar en kind aan toe is en de groep als geheel. Het positief vormgeven en uitdragen van gewoonten, afspraken, regels, rituelen en de groepscultuur maken het samenzijn op de groep voorspelbaar en veilig (Eijgenraam, 2026).

- Praten, luisteren en uitleggen

Effectieve communicatie, dus praten en uitleggen, begint met luisteren. Actief luisteren naar wat een kind zegt, zowel non-verbaal als verbaal, verbindt en zorgt ervoor dat de behoeften van het kind gezien worden. Oogcontact maken, knikken en laten zien dat je luistert geeft het kind het gevoel dat het gezien wordt. Woorden zijn niet altijd of vaak in mindere mate nodig om iets duidelijk te maken. Gebaren of mimiek kunnen ook worden ingezet. Vaker luisteren dan praten zorgt voor meer rust op de groep.

Een belangrijk aspect in de antroposofische pedagogiek zijn de overgangen. Overgangen worden vaak aangekondigd en ingevuld met liedjes. Als het moment van het vrije spel afgerond wordt en het tijd is om te gaan opruimen, wordt dit aangekondigd met een lied. Als het tijd is om aan tafel te gaan of naar de wc te gaan wordt hier ook vaak een kort lied gebruikt. Dit zijn veelal een aantal melodische zinnen. Muziek helpt om overgangen voor kinderen zacht, betekenisvol en voorspelbaar te maken. Het zijn altijd dezelfde liedjes die de overgangen kenmerkt. Dit is voor kinderen herkenbaar en daarbij spreekt zingen de belevingswereld voor de kinderen beter aan.

- Ontwikkelstimulatie

Spelmateriaal wordt aangeboden afhankelijk van wat een kind al kan of waar interesse ligt. De zone van naaste ontwikkeling wordt ingezet zodat een kind net dat zetje krijgt om iets te kunnen leren: er wordt een niet te moeilijk maar ook niet te makkelijk initiatief gegeven. Daarnaast speelt een rijke en afwisselende speelomgeving een belangrijke rol. Een uitgebreid maar niet overweldigend aanbod van bijvoorbeeld treinen, auto's, poppen, knuffels, verkleedkleden of boeken helpt hierbij. Ook is het vrije spel een belangrijk onderdeel dat ontwikkelstimulatie bevordert. Dit geeft kinderen de kans om zelf te ontdekken of sociale vaardigheden te oefenen. Spelbegeleiding of spelinteractie geeft het spel soms een wending of input waardoor kinderen verder kunnen spelen, geprikkeld raken of wanneer er een botsing ontstaat.

Op elke groep bevinden zich kinderen van verschillende leeftijden. Dat betekent dat op elke groep spelmateriaal aanwezig is dat aansluit bij verschillende ontwikkelbehoeften. Op de Sterrengroep (babygroep) zijn bijvoorbeeld naast viltballen, een regenboogkraalring, en houten grijpspeelgoed ook een klimboog waar kinderen die bezig zijn om het staan en lopen zich eigen te maken, zich aan op kunnen trekken. Op de Zonnegroep (peuters) zijn er makkelijke en wat moeilijkere puzzels of wordt er een boek voorgelezen met een meer uitdagende verhaallijn. Ook interacties tussen kinderen onderling zijn van belang voor de ontwikkeling. Pedagogisch professionals zijn zich bewust van het stimuleren of faciliteren van onderling contact. Het faciliteren van spel kan bijvoorbeeld door actief het spel voor kinderen in te richten zodat zij kunnen instappen en het spel verder vorm kunnen geven. Houten kistjes kunnen dan in de ruimte worden gezet die dienen als trein of boot, een tent van grote lappen of een bedje voor de zieke pop. Spel stimuleren gaat om het begeleiden van directe interacties tussen kinderen als het spel bijvoorbeeld staakt doordat er een conflict plaatsvindt.

Op de groep

De Morgenster heeft drie groepen met in totaal 44 kindplaatsen. De Sterrengroep (voor baby's en dreumesen van 3 maanden tot 2,5 jaar), de Maangroep (voor kinderen van 3 maanden tot 4 jaar) en de Zonnegroep (voor peuters van 2,5 jaar tot 4 jaar). Op elke groep is het beroepskracht-kindratio (BKR) van kracht. Dit ratio bepaalt hoeveel kinderen er maximaal opgenomen mogen worden en hoeveel pedagogisch professionals er nodig zijn. Dit is afhankelijk van de leeftijden van de kinderen. Het komt weinig voor maar soms is er sprake van een laag kind aantal waardoor er maar één pedagogisch professional op de groep staat.

Elke groep is geopend van 7.30 uur tot 18.00 uur. Tussen 7.30 uur en 9.00 uur kunnen ouders hun kind brengen en tussen 16.30 uur en 18.00 uur kan het worden opgehaald. De Morgenster biedt alleen hele opvangdagen aan. Op de peutergroep van de Morgenzon en de Morgendauw kunnen minimaal twee ochtenden opvang worden afgenomen aan van 8.30 tot 12.30.

De Sterrengroep

Op de horizontale groep de Sterrengroep worden kinderen vanaf 3 maanden tot 2 jaar en 5 maanden opgevangen. Baby's en dreumesen volgen hier, in de mate waarin dat aansluit op het dagritme van de groep, zo veel mogelijk hun eigen ritme. Vanaf 2,5 jaar stroomt een kind door naar de Zonnegroep of naar de peuterochtend op de Morgenzon of Morgendauw. Dit gaat in samenspraak met de volgleidster en de ouder. Tegen de tijd dat het kind bijna 2,5 is, zal hij of zij een aantal keer een uurtje op de Zonnegroep gaan spelen om kennis te maken met de nieuwe kinderen en juffen. De groepsruimte van de Sterrengroep heeft een oppervlakte van 55 m².

De Maangroep

Op de verticale groep de Maangroep komen kinderen van 3 maanden tot 4 jaar. Op deze groep kan een kind blijven totdat het naar school gaat. Tussen de Sterren- en Maangroep zit een deur die geregeld open staat. Kinderen kunnen zo op beide groepen spelen. Voor de pedagogisch professionals is het fijn dat de zorg voor de kinderen op drukke momenten door beide groepen opgevangen kan worden. De groepsruimte van de Maangroep heeft een oppervlakte van 55 m².

De Zonnegroep

Waar het op de twee eerdergenoemde groepen voor de jongste kinderen van belang is dat zij zo veel mogelijk hun ritme van thuis volgen gaat dat op de Zonnegroep anders. Op deze groep spelen kinderen van 2,5 jaar tot 4 jaar en volgen zij het vaste dagritme. Zij gaan zo veel als mogelijk mee met de stroom. De jongste kinderen slapen in vaste bedjes met hemel op de groep, de oudere kinderen rusten op matrasjes. Kinderen die 4 jaar zijn stromen door naar een (vrije) basisschool in de omgeving.

Op de Zonnegroep is bepaald dat er maximaal 14 peuters opgevangen worden. Daar waar het wettelijk aantal peuters met twee vaste pedagogisch professionals 16 is, is onze ervaring dat een groep met 16 peuters niet de zorg en aandacht krijgt die nodig is. De groepsruimte van de Zonnegroep heeft een oppervlakte van 80 m².

Alle groepen grenzen aan de binnentuin. De Sterren- en Maangroep delen een buitenruimte. Hier bevinden zich twee zandbakken, een speelhuisje, een tegelpad waar gefietst kan worden en een tuintje met zand, houtsnippers en groen waar tussen gespeeld kan worden. De Zonnegroep heeft een eigen tuin dat hieraan grenst. Deze tuin bestaat uit zand meteen tegelpad dat grenst aan het raam. Hier spelen kinderen met stoepkrijt, in de zandbak, met ballen en hoepels, in het keukentje, rusten zij in de hangmat of spelen met poppen en wagentjes. Geregeld wordt het poortje opengezet zodat de kinderen in beide tuinen kunnen spelen.

Stabiliteit op de groep

Elke groep heeft een vast team met pedagogisch professionals die op vaste dagen werken. Vaak is er ook een stagiaire of vrijwilliger aanwezig. Stagiaires zijn er minimaal een half jaar. Het vaste gezichten criterium biedt de kinderen houvast. Incidenteel kan het voorkomen dat een kind een extra dag afneemt. Niet afgenomen opvangdagen kunnen op een ander moment niet worden ingehaald. Daardoor is de groepssamenstelling vrijwel altijd hetzelfde, los van vakanties, kinderen die afscheid nemen omdat zij naar school gaan of nieuwe kinderen die zich in de groep gaan voegen. Een vaste stamgroep met voorspelbare pedagogisch professionals, een vast dagritme en rust waarborgt de emotionele veiligheid en het welbevinden van de kinderen.

Praktische informatie

Wenbeleid intern en extern

Er is een intern en extern wenbeleid van kracht. Intern wil zeggen dat een kind van 2,5 jaar de overstap maakt van de Sterrengroep naar de Zonnegroep. Extern wil zeggen dat een nieuw kind komt wennen.

Zodra een kind 2,5 jaar is stapt het over naar de Zonnegroep. In overleg met de pedagogisch professionals van de Sterrengroep worden er twee wenmomenten afgesproken. Dit is vaak twee weken voorafgaande de startdatum. Het kind komt dan wennen op de dagen dat hij of zij op de Zonnegroep zal zijn zodat het kan kennismaken met de nieuwe juffen en kinderen. De eerste keer komt het kind tussen 9.30 en 11.00 uur wennen. De tweede keer blijft het vaak tot 12.00 uur. Ouders komen ook langs de Zonnegroep om kennis te maken. Zij krijgen dan een informatiebrief mee.

Zodra er een kind is aangemeld en het contract ondertekend is neemt de volgleidster anderhalve maand van tevoren telefonisch contact op met de ouders. Er wordt een datum afgesproken voor de intake. Tijdens de intake wordt een beeld van het kind geschetst en worden er praktische zaken besproken. Wanneer het een intake van een baby betreft wordt verwacht dat een kind zelfstandig in slaap kan vallen en uit een fles kan drinken.

Voor de intake van een nieuw kind wordt een intakeformulier gebruikt. Het kind mag aanwezig zijn zodat het alvast een kijkje kan nemen en de sfeer kan proeven. Tijdens de intake worden er twee wenmomenten afgesproken. Deze momenten zijn kosteloos. De eerste keer is met ouder, de tweede keer is het gewenst dat de ouder kort weggaat. Het eerste wenmoment duurt ongeveer een uurtje. Bij het tweede wenmoment gaat de ouder een half uurtje weg. Vaak wordt er op de eerste officiële dag afgesproken dat een kind op tijd wordt opgehaald of desgewenst een halve dag komt spelen.

Vierogenprincipe

Op de Morgenster wordt gebruik gemaakt van verschillende ruimten: de drie stamgroepen, twee aparte slaapkamers, twee slaaphuisjes, twee wc's, twee gangen, een personeelsruimte, een voorraadhoek, een kantoor en een schuurtje. In de slaapkamers, slaaphuisjes, de twee tuinen en op de drie groepen is altijd het vier-ogen principe van kracht. Dat betekent dat een pedagogisch professional haar werk alleen mag uitvoeren als er op elk moment een persoon kan meekijken -of luisteren. In de praktijk betekent dit dat er niet altijd twee pedagogisch professionals fysiek op de groep aanwezig moeten zijn maar dat er altijd zicht of toezicht mogelijk is. Er is veel contact tussen de pedagogisch professionals van de drie groepen omdat zij regelmatig bij elkaar op de groep komen voor een korte vraag of overleg. De deur tussen de Sterren- en Maangroep heeft een raam. Op rustige momenten, voornamelijk tijdens het halen en brengen, staat deze deur open. De deur van de Zonnegroep naar de gang heeft ook een

raam en de deur staat geregeld open. Collega's op het kantoor hebben zo de mogelijkheid om mee te luisteren. Alle groepen hebben grote ramen en openslaande deuren die grenzen aan de binnentuin.

Drie-uurs regeling

Kinderopvangorganisaties mogen per dag per groep maximaal drie uur afwijken van de BKR-regeling. Deze mogelijkheid dient ervoor om de momenten waarop een pedagogisch professional alleen op de groep staat (bijvoorbeeld tijdens pauze of haal- en brengmomenten) te kunnen dekken. Op de Morgenster wordt de drie-uursregeling op elke groep als volgt ingezet. Tussen 7.30 uur en 8.00 uur staat een pedagogisch professional alleen in verband met een laag kind aantal. Tussen 8.00 uur en 8.30 uur wordt er 30 minuten gebruik gemaakt van de drie-uurs regeling. Tijdens de pauzemomenten, die op de drie groepen verschillend zijn, wordt er twee keer 45 minuten (dus 1,5 uur) gebruik gemaakt van de drie-uursregeling. Tussen 17.00 uur en 17.30 uur staat de pedagogisch professional alleen en wordt gebruik gemaakt van de drie-uurs regeling. Tussen 17.30 uur en 18.00 uur staat de pedagogisch professional alleen in verband met een laag kind aantal. De Morgenster maakt dus dagelijks per groep 2,5 uur gebruik van de drie-uurs regeling.

In de praktijk wordt een pedagogisch professional op de momenten waarop zij alleen staat bijna altijd geassisteerd door een stagiaire en/of vrijwilliger. Ook ondersteunen de pedagogisch professionals van de drie groepen elkaar. De haal- en brengmomenten van de kinderen worden dagelijks genoteerd. Zo kan de GGD controleren of een pedagogisch professional op de Morgenster nooit het maximaal aantal kinderen tijdens het moment waarop zij alleen staat op zich neemt.

Opendeurenbeleid

Voor kinderen is het van belang dat zij mogen spelen en ontdekken buiten hun eigen veilige groepsruimte. Zo leren zij met en van andere kinderen. Op de Morgenster wordt tijdens het buitenspelen geregeld het poortje opengezet. Zo kunnen de kinderen van de drie groepen met elkaar in contact komen. Ook ondersteunen de pedagogisch professionals elkaar ten tijde van drukte op de groep. In dat geval vangt de Zonnegroep peuters op van de Maangroep. Ook spelen de kinderen op de Sterren- en Maangroep geregeld in elkaars groepsruimte omdat de tussendeur dan open staat. Geregeld neemt een juf één of een paar kinderen mee als er wat gebracht of gevraagd moet worden op een andere groep.

Vaste gezichten criterium

Een vaste en vertrouwde pedagogisch professional biedt de kinderen herkenning en daarmee emotionele veiligheid. Zo mag een baby van één jaar maximaal twee vaste gezichten per week zien. Op de Morgenster werken de pedagogisch professionals op elke groep daarom altijd minimaal twee dagen (en maximaal 3 dagen) en op vaste dagen. Tijdens vakanties wordt er zoveel als mogelijk geprobeerd om één van de twee aanwezige vaste pedagogisch

professionals aanwezig te laten zijn en de ander te vervangen door een vaste invaller. Soms wordt een vaste invalkracht ook gevraagd om extra te werken.

Verlaten van de stamgroep ruimte

Er zijn een aantal momenten waarop een kind zijn of haar stamgroep ruimte verlaat:

- Sterrengroep: een kind is bijna 2,5 jaar en gaat wennen op de Zonnegroep. Een kind gaat met de pedagogisch professional mee om de was te doen, naar het voorraadhok te gaan of om iets te vragen op kantoor; een kind speelt in de groepsruimte van de Maangroep;
- Maangroep: een kind gaat naar de wc op de gang of gaat met de pedagogisch professional mee naar de Zonnegroep om iets te vragen; een kind speelt in de groepsruimte van de Sterrengroep;
- Zonnegroep: een kind gaat naar de wc op de gang of gaat met de pedagogisch professional mee naar de Sterren- of Maangroep om iets te vragen.
- Een kind speelt buiten in de omheinde binnentuin.

Oudercommissie

De Morgenster heeft een oudercommissie. Deze bestaat uit drie leden en vergadert vier keer per jaar. De leidinggevende heeft de taak om veranderingen over pedagogisch beleid, prijzen en personeel voor te leggen. De oudercommissie brengt zaken in die zij belangrijk vinden. De oudercommissie is niet leidend maar brengt wel advies uit.

Klachtenregeling

Het formulier Klachtenprotocol, dat te vinden is op de website, kan gebruikt worden voor het indienen van een klacht.

Extra dagen en ruildagen

De kinderen komen op de Morgenster op een vaste dag of op vaste dagen en is daardoor geen flexibele opvang. Wanneer het kind niet kan komen op zijn of haar vaste dag dan kan er niet geruild worden. Ook kunnen deze dagen niet op een ander moment worden ingehaald. De Morgenster heeft vaak een volle bezetting en voor de rust en voorspelbaarheid op de groep is dit voor de kinderen en pedagogisch professionals niet prettig. Een extra incidentele dag is soms mogelijk. Dit kan worden aangevraagd bij de administratie.

Overlijden

De Morgenster heeft een protocol Overlijden waarin staat hoe er gehandeld wordt ten tijde van het overlijden van een collega of een kind.

De ontwikkeling van het kind

Kindvolgsysteem

In de kinderopvang is het niet wettelijk verplicht om een kind volgsysteem te hanteren. De Wet Innovatie en Kwaliteit Kinderopvang vraagt om een kind structureel te volgen en te registreren. De Morgenster doet dat ook. De volgleidster voert op vaste momenten (3 maanden, 1 jaar, 2,5 jaar en 4 jaar) het kindvolgsysteem uit. Het observatieschema gericht op de antroposofische pedagogiek van Lois Eijgenraam wordt hiervoor gebruikt. Door kinderen zorgvuldig te observeren worden bijzonderheden vroegtijdig gesignaleerd en kan er passende ondersteuning geboden worden. Als er bijzonderheden worden gesignaleerd wordt dit met ouders overlegd en kan de pedagogisch coach gevraagd worden om mee te kijken. Naderhand wordt er bekeken welke handvatten aangereikt kunnen worden die het kind, ouders en pedagogisch professionals kunnen ondersteunen.

Mentorschap

Een verplichte regel in de kinderopvang is dat elk kind een mentor heeft. Op de Morgenster heet dit een volgleidster. Elk kind op de Morgenster heeft een volgleidster. De volgleidster staat op de groep van het kind en ziet het kind het meest. Zij is het aanspreekpunt voor ouders, degene die de tussentijdse gesprekken voert, observeert, opmerkingen aankaart en het welbevinden en de ontwikkelingen van het kind volgt. Dit wordt periodiek, of wanneer ouders hierom vragen, besproken. Als er contact is met externe professionals, bijvoorbeeld de pedagogisch coach, dan neemt de volgleidster hier het initiatief in.

Bijzonderheden in de ontwikkeling van het kind

De pedagogisch professionals op de Morgenster hebben naar ouders een signalerende functie. Dat wil zeggen dat zodra er signalen zijn dat een kind belemmeringen ervaart of laat zien in zijn of haar ontwikkeling zij ouders adviseren wat te doen of hoe hiermee om te gaan. Dit kan onderbouwd worden door het observatieschema zoals beschreven bij Kindvolgsysteem. Het kan zijn dat er intern hulp wordt gezocht, door de pedagogisch coach, of extern via een passende instantie.

Warme overdracht naar de basisschool

Voor een doorgaande ontwikkelingslijn vindt de Morgenster het belangrijk om een warme overdracht te geven aan de leerkracht van de nieuwe basisschool. Een warme overdracht geeft het kind een zachte landing in de kleuterklas. Daarom vindt er vier maanden (rond 3 jaar en 9 maanden) en voordat een kind 4 jaar wordt een overgangsgesprek plaats. Dit is een afsluitend gesprek met de volgleidster en de ouder(s). In dit gesprek wordt besproken in welke mate de leerrijpheid van het kind zichtbaar is. Het gaat dan met name om zindelijkheid, hoe het kind met de dagelijkse stroom kan meegaan en hoe het kind omgaat met grenzen.

Wanneer een kind wordt ingeschreven op de Morgenster wordt aan ouders toestemming gevraagd voor deze warme overdracht. Ouders mogen deze toestemming te allen tijde

intrekken. Deze warme overdracht vindt alleen mondeling plaats met de nieuwe kleuterleerkracht.

Samenwerking met ouders en andere opvoedpartners

Tijdens tweejaarlijkse visieavonden voor de pedagogisch professionals wordt een opvoedprofessional uitgenodigd die een interactief avondprogramma vult aan de hand van een wisselend thema. Ook worden alle pedagogisch professionals gecoacht door de pedagogisch coach. Er wordt een persoonlijk vraagstuk aangedragen die tijdens een jaarlijks gesprek aan bod komt. De volgleidster voert op vaste momenten (met 3 maanden, 1 jaar, 2,5 jaar en 4 jaar) een oudergesprek waarbij er over de ontwikkeling en aanwezigheid van het kind op de groep gesproken wordt. Tenslotte is een samenwerking met de verschillende vrijescholen in Zutphen waardoor de warme overdracht van een bijna vierjarig kind wordt bevorderd. Het Samenwerkingsverband IJssel/Berkel kan geraadpleegd worden wanneer het een kind met een hulpvraag betreft.

Pedagogisch professionals, stagiaires en vrijwilligers

Vrijwilligers

Op de Morgenster wordt graag met vrijwilligers gewerkt. Vrijwilligers ondersteunen de pedagogisch professionals in de dagelijkse (zorg)taken op de groep bijvoorbeeld ondersteuning door huishoudelijke taken uit te voeren of zij begeleiden een groepje kinderen aan tafel of tijdens het buiten spelen. Zij krijgen een vrijwilligerscontract, een vrijwilligersvergoeding, staan geregistreerd in het Personenregister Kinderopvang en hebben een VOG.

Stagiaires

De Morgenster is een erkend leerbedrijf. Het streven is dat elke groep een dag ondersteunt wordt door een stagiaire. Een stagiaire loopt op één groep stage en kan soms op verzoek een andere groep kort ondersteunen. Eén van de vaste pedagogisch professionals is de stagebegeleider. Zij voert gesprekken met school, neemt examens af en helpt met het vormgeven van de stage. Stagiaires tekenen een stagecontract en krijgen een stagevergoeding. Zij hebben een takenpakket, afgestemd op de opleiding die zij volgen, en voeren daarnaast opdrachten uit vanuit school. De leidinggevende voert een kennismakingsgesprek waarin wederzijdse verwachtingen worden uitgesproken en wordt er een indruk van De Morgenster gegeven. De stagiaire krijgt het stagehandboek toegestuurd waarin kort wordt uitgelegd wat de antroposofie inhoudt, hoe een dag op de groep eruitziet, welke taken een stagiaire uitvoert en welke liedjes er gezongen worden. Stagiaires die in het laatste jaar van hun opleiding zijn en voldoende gekwalificeerd zijn worden soms, bijvoorbeeld in de zomervakantie of ten tijde van roosterkrapte, volgens de BKR-regeling ingezet.

3F taaleis en VOG

Van alle pedagogisch professional is de mondelinge taalvaardigheid minimaal 3F (of B2). Dit wordt nagegaan met een diplomacheck. Alle pedagogisch professional hebben ook een VOG en staan geregistreerd in het Personenregister Kinderopvang.

Babyopleiding

Alle pedagogisch professionals, zowel vaste krachten als invallers, op de Sterren- en Maangroep hebben de babycursus voor 0-jarigen gevolgd. Nieuwe invallers starten hier zo snel als mogelijk mee. Deze opleiding leidt tot een certificaat waarmee een pedagogisch professional bevoegd is om op een babygroep te mogen werken.

Opleidingsplan

De directie schrijft elk jaar een opleidingsplan voor alle vaste medewerkers en invallers. Jaarlijks worden er, naast de groeps- en teamvergaderingen, drie visie-avonden gepland. Tijdens deze drie avonden wordt er een spreker uitgenodigd en wordt een bepaald onderwerp dieper toegelicht. Alle vaste werknemers en invallers volgen jaarlijks een (herhaal)cursus EHBO en BHV. Daarnaast beschikt elke vaste medewerker over een welzijnsbudget. Dit budget mag gebruikt worden voor een cursus, scholing of workshop. Ook voert de pedagogisch coach

jaarlijks een coaching gesprek met de vaste medewerkers en met de leidinggevende een functioneringsgesprek.

Pedagogisch beleidsmedewerker -en coach

Stichting De Morgenster heeft twee pedagogisch coaches. Eén coacht de Morgenster (jaarlijks zijn dit 100 coachuren) en één coacht de Morgenzon en Morgendauw (jaarlijks zijn dat 18 coachuren). Zij coachen de pedagogisch professionals en bieden handvatten en een luisterend oor op diverse pedagogische vraagstukken. De hoeveelheid coachuren is wettelijk bepaald.

Geen formatieve inzet vrijwilligers en stagiaires

Stagiaires en vrijwilligers tellen niet mee in de wettelijke berekening van de Bezettingsgraad Kinderopvang. Daarom zijn er altijd twee gekwalificeerde pedagogisch professionals op elke groep aanwezig die eventueel ondersteund worden door een vrijwilliger of stagiaire. Bij uitzonderingen, ten tijde van een laag kind aantal, kan dat er één zijn.

Veiligheid en gezondheid

GGD

Alle drie de locaties worden jaarlijks bezocht door de GGD. Zij bekijken of het Beleid Veiligheid en gezondheid in de praktijk wordt toegepast en of er wordt voldaan aan de wettelijk gestelde voorschriften wat betreft veiligheid, hygiëne en protocollen. Daarnaast bekijken zij ook hoe de pedagogisch professionals omgaan met de kinderen en met elkaar. Na elk bezoek wordt er een verslag opgesteld met eventuele verbeterpunten. Deze verslagen zijn in te zien via de website van GGD Gelderland.

Meldcode kindermishandeling en huiselijk geweld

Alle pedagogisch professionals zijn op de hoogte van de Meldcode kindermishandeling en huiselijk geweld. Om ervoor te zorgen dat pedagogisch professionals alert zijn en blijven op signalen van kindermishandeling en huiselijk geweld, wordt jaarlijks het stappenplan in een teamvergadering doorgenomen. Alle pedagogisch professionals zijn alert op eventuele signalen. Dit begint met het observeren van kinderen, zowel fysiek als in gesprek en het delen van zorgen en waarnemingen met collega's. Zorgen kunnen daarna voorgelegd worden aan de leidinggevende waarnaar vervolgstappen worden besproken. In sommige gevallen wordt Veilig Thuis (anoniem) gebeld voor advies.

Meld overleg en aangifteplicht

Ook de MOA stelt professionals in de kinderopvang verplicht om te handelen wanneer er signalen zijn over mishandeling of seksueel misbruik van een kind in de kinderopvang door een persoon werkzaam in de kinderopvang. Medewerkers hebben een meldplicht richting de houder (leidinggevende) bij een vermoeden van seksueel misbruik of mishandeling van een opgevangen kind door een medewerker. De houder is daarna verplicht direct te overleggen met de vertrouwensinspecteur van de Inspectie van het Onderwijs. Er wordt dan bekeken of er sprake is en vermoeden van een strafbaar feit. Als dat zo is wordt er aangifte gedaan. Ook wanneer een medewerker een vermoeden heeft van seksueel misbruik of mishandeling door een houder is de medewerker verplicht om de vertrouwensinspecteur in te lichten. De vertrouwensinspecteur is er ook voor ouders wanneer zij vermoedens hebben.

Ziekte bij kinderen

Zieke kinderen horen thuis. Het kan onduidelijk zijn wanneer dat precies is. Daarom heeft de Morgenster een ziektebeleid opgesteld. Daarin staan de meest voorkomende ziektes en hoe hiermee wordt omgegaan. Het uitgangspunt is dat een kind kan deelnemen aan het dagprogramma. Een pedagogisch professional kan niet voldoende zorg bieden aan een kind dat ziek is. De Morgenster heeft een eigen ziektebeleid. Deze is veelal in lijn met de richtlijn die de GGD en het RIVM opstelt maar wijkt in sommige gevallen af. Het ziektebeleid is te vinden op de website.

Afscheid nemen

Afscheid nemen is belangrijke overgang voor het proces van (af)hechten: een kind dat goed afscheid heeft genomen van de ouder geeft zich met een gevoel van veiligheid en geborgenheid over aan de pedagogisch professionals en daarmee aan het aanwezig kunnen zijn op de groep. Deze duidelijkheid zorgt voor voorspelbaarheid waardoor een kind kan ontspannen.

Op de Morgenster duurt het afscheid kort en krachtig. Hiermee wordt bedoeld dat de ouder en pedagogisch professional een overdracht hebben over hoe het met het kind gaat en wat van belang is om mee te geven over bijvoorbeeld gebeurtenissen, slapen, voeding of ongemakken. Baby's en jonge kinderen worden letterlijk aan de pedagogisch professional overgedragen: de ouder neemt afscheid van het kind en geeft het kind over aan de pedagogisch professional. Hiermee geeft de ouder de boodschap aan het kind dat het erop mag vertrouwen dat het goed en veilig is. Als er voor een overdracht meer tijd nodig is kan hiervoor een apart moment worden afgesproken met de volgleidster.

Zelfstandig slapen

Op de Morgenster volgen kinderen van 0 tot 1,5 jaar het slaapritme van thuis. Kinderen vanaf 1,5 gaan na het brood eten naar bed, rond 12.30. Alle kinderen slapen *zelfstandig* in en hebben een eigen bedje met een slaapzak en eventueel een wollen of katoenen dekentje, speen of knuffel. Peuters slapen of rusten op een vast bedje of een matrasje op de Zonnegroep.

De jonge kinderen die in een bedje slapen worden in rust naar bed gebracht en wakker in bed gelegd zodat het zich zelfstandig kan overgeven aan de slaap. De pedagogisch professional zingt een slaapliedje en blijft even bij het kind om te bekijken of het zich veilig genoeg voelt om in slaap te kunnen vallen. Alle slaapkamers hebben een babyfoon zodat geluisterd kan worden of een kind slaapt, wakker is of wanneer het inslapen niet lukt. Dan zal de pedagogisch professional teruggaan naar het kindje en met rustige stem vertellen dat het tijd is om te gaan slapen. Eventueel wordt er nog een liedje gezongen of een hand op het buikje gelegd.

Het uitgangspunt van alle kinderen is dat zij zelfstandig kunnen inslapen. Als het inslapen meer zorg en tijd vraagt kunnen pedagogisch professionals maximaal 10 minuten van de groep om terug naar het kindje te gaan en zorg te bieden. Het beleid Slapen geeft meer inhoudelijke informatie over hoe hiermee wordt omgegaan.

Borstvoeding of uit fles drinken

Baby's die borstvoeding krijgen moeten bij aanvang van het starten op de Morgenster uit een flesje kunnen drinken. De eerste indrukken op de groep vragen veel van een kind. Om het wenproces rustig en in vertrouwen aan te gaan is het fijn om hier thuis op tijd mee te beginnen. Zie hiervoor ook ons beleid Borstvoeding en uit een fles drinken.

Vaccinatie

De Morgenster weert geen kinderen die niet of niet volgens het vaccinatiebeleid van de RIVM gevaccineerd zijn. Wanneer er een uitbraak is wordt dit gemeld bij de GGD.

EHBO en BHV

Alle pedagogisch professionals en medewerkers volgen jaarlijks een (herhaal)cursus EHBO en BHV. Dit wordt door een erkend bedrijf gegeven. Deze cursussen zijn gericht op EHBO en brandveiligheid op een kinderdagverblijf.

AVG

De AVG (Algemene Verordening Gegevensbescherming) in de kinderopvang verplicht organisaties om zorgvuldig om te gaan met de persoonsgegevens van ouders en kinderen. Gegevens moeten veilig worden opgeslagen, er is een privacy beleid en expliciet toestemming nodig voor het overdragen van informatie of foto's van kinderen. In het privacy beleid (zie website) wordt beschreven hoe hier mee wordt omgegaan.

Beleid Veiligheid en gezondheid

De Morgenster heeft een wettelijk verplicht en actueel Beleid Veiligheid en gezondheid. Dit bestaat uit een beleid gericht op de veiligheid en gezondheid van medewerkers en een beleid gericht op de veiligheid en gezondheid van de kinderen. De uitkomst van deze inventarisaties geeft inzicht in en het oplossen van ongezonde en gevaarlijke risico's voor medewerkers en kinderen. Jaarlijks wordt er een risico-inventarisatie van het gebouw en de omgeving gemaakt. Met het resultaat hiervan worden de verslagen herzien en aangepast. Het is een doorlopend proces dat aandacht vraagt wanneer nodig. Het document Veiligheid en gezondheid is te vinden op de website.

Bijlage 1 – Zintuigen en hechten

Veiligheid is het geschenk van de *tastzin*. Zorgvuldige, warme, behoedzame, niet aarzelende maar ook niet opdringerige aanraking leert de huid (het tastorgaan) dat het lichaam veilig is, ‘van mij’ alsook ‘ik ben mijn lichaam’. Met dit oervertrouwen is het kind later beter bestand tegen de verrassingen en gebeurtenissen die zijn leven zullen binnenvallen (Schoorel & Winters, 2025). Als de tastzin niet of niet volledig ontwikkeld kan worden kan er bestaansangst, onzekerheid en onveiligheid ontwikkeling wat op latere leeftijd zichtbaar kan worden in gedrag. Niet zonder een vertrouwde volwassenen kunnen bijvoorbeeld of, het tegenovergestelde, dwingend gedrag vertonen. Tastspel (met bijenwas kneden, de zandtafel gebruiken of met water spelen) kan in deze gevallen de tastzin stimuleren.

De *levenszin* is het oervertrouwen waarin een kind weet en voelt dat opvoeders sensitief en responsief zijn naar de levensbehoeften. Het oervertrouwen waarin een kind weet en voelt dat er voor hem of haar gezorgd wordt maar ook dat het van de eigen lichaamsfuncties op aan kan. Als dit hechtingsproces niet goed verlopen is kan een kind ‘angst voor het leven’ ontwikkelen. Een kind kan ook vooruitvluchten en eisen dat andere mensen voor hem blijven zorgen en hierop dwang uitoefenen bijvoorbeeld.

Als een kind zich in zijn eerste levensjaren vrij kan bewegen doet de *bewegingszin* vanzelf mee (Schoorel & Winters, 2025). Eerst onwillekeurig en later doelgericht. Als deze bewegingen automatisch gaan en een patroon worden staan ze het kind als vanzelf ter beschikking. Een kind beweegt zich vanaf dat moment vrij. Opvoeders moeten nu gaan anticiperen en begrenzen in wat wel of niet mogelijk en wenselijk is.

De ontwikkeling van de *evenwichtszin* ontwikkelt zich samen met een kind dat speelt en beweegt, valt en weer opstaat. Door te klimmen en te schommelen verplaatsen kinderen hun evenwichtspunt en wordt de evenwichtszin ontwikkeld. Dit resulteert in een stevig zelfgevoel: de zekerheid dat het kind een ik heeft.

Warmtezin hoort officieel niet bij de lichaamsgerichte zintuigen maar heeft een grote invloed in relatie tot verbondenheid. Waar de tastzin het kind helpt om het eigen lichaam te ontdekken, helpt de warmtezin om ons groter te voelen dan alleen de eigen lichamelijkeheid (Schoorel & Winters, 2025). We nemen het verschil waar tussen de eigen warmte en die van de omgeving. Als een kind leert om met zichzelf verbonden te zijn, voelt het zich verbonden met de wereld om hen heen.